

Odkaz:

Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. září 1999, Komise Evropských společenství proti AssiDomän Kraft Products AB a dalším, věc C-310/97 P, Recueil 1999, s. I-5363¹

Klíčová slova:

Kasační opravný prostředek — Účinky zrušujícího rozsudku na třetí osoby

Předmět:

Odvolání proti rozsudku Soudu prvního stupně ve věci T-227/95

Skutkové okolnosti a právní otázky:

¹ Žalobou podanou kanceláří Soudního dvora dne 4. září 1997 Komise Evropských společenství podala na základě článku 49 statutu Soudního dvora kasační opravný prostředek proti rozsudku Soudu prvního stupně ze dne 10. července 1997, AssiDomän Kraft Products a další v. Komise (T-227/95, Recueil, s. II-1185, dále jen „napadený rozsudek“), kterým tento soud zrušil rozhodnutí Komise, obsažené v dopise ze dne 4. října 1995 (dále jen „rozhodnutí ze dne 4. října 1995“), kterým se zamítá návrh podaný dne 24. listopadu 1993 společností AssiDomän Kraft Products a dalšími, směřující k provedení přezkumu, ve světle rozsudku Soudního dvora ze dne 31. března 1993, Ahlström Osakeyhtiö a další v. Komise (C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 a C-125/85 až C-129/85, Recueil, s. I-1307, dále jen „rozsudek ohledně dřevní buničiny“), legality rozhodnutí Komise 85/202/EHS ze dne 19. prosince 1984, v řízení podle nařízení článku 85 Smlouvy o EHS (IV/29.725 — Dřevní buničina) (Úř. věst. 1985, L 85, s. 1, dále jen „rozhodnutí o dřevní buničině“).

Skutkové okolnosti před Soudem:

² Skutkový základ kasačního opravného prostředku, tak jak vyplývá z napadeného rozsudku, je následující.

³ V rozhodnutí o dřevní buničině Komise konstatovala, že někteří ze 43 adresátů tohoto rozhodnutí porušili čl. 85 odst. 1 Smlouvy o EHS [později čl. 85 odst. 1 Smlouvy o ES (nyní po změně čl. 81 odst. 1 ES)], zejména tím, že se vzájemně dohodli na cenách bělené sulfátové dřevní buničiny.

⁴ V článku 1 rozhodnutí o dřevní buničině byla uvedena porušení článku 85 zjištěná Komisí, dotyční adresáti a relevantní období.

⁵ V čl. 1 odst. 1 tohoto rozhodnutí Komise konstatovala, že švédští výrobci s výjimkou Billerud-Uddeholm a Uddeholm AB, jakož i další, finští, američtí, kanadští a norští výrobci se vzájemně dohodli na „cenách bělené sulfátové dřevní buničiny určené pro vývoz do Evropského hospodářského společenství“ platných pro celé období od roku 1975 až 1981, nebo pro jeho část. Podle odstavce 2 téhož článku všichni švédští výrobci porušili článek 85 Smlouvy tím, že se vzájemně dohodli na skutečných

¹ Jednací jazyk: angličtina

obchodních cenách, účtovaných ve Společenství za bělenou sulfátovou dřevní buničinu přinejmenším zákazníkům se sídlem v Belgii, Francii, Německu, Nizozemsku a Spojeném království.

6 V článku 3 rozhodnutí o dřevní buničině Komise uložila pokuty ve výši od 50 000 do 500 000 ECU téměř všem adresátům uvedeného rozhodnutí, včetně devíti švédských adresátů.

7 Tyto posledně uvedené podniky se rozhodly, že proti rozhodnutí o dřevní buničině nepodají žalobu na neplatnost, a uhradily pokuty, které jim byly uloženy. Naproti tomu dalších 26 z původních 43 adresátů tohoto rozhodnutí nebo jejich právní nástupci podali žalobu na neplatnost na základě článku 173 Smlouvy o EHS [později po změně článek 173 Smlouvy o ES (nyní po změně článek 230 Smlouvy o ES)].

8 Rozsudkem ohledně dřevní buničiny Soudní dvůr zrušil čl. 1 odst. 1 a 2 rozhodnutí o dřevní buničině, jelikož konstatoval porušení čl. 85 odst. 1 Smlouvy. Dále zrušil nebo snížil pokuty uložené podnikům, které podaly žaloby.

9 Relevantní část výroku rozsudku ohledně dřevní buničiny zní takto:

„1) Ustanovení čl. 1 odst. 1 rozhodnutí Komise 85/202/EHS ze dne 19. prosince 1984, o řízení o protiprávním jednání porušujícím článek 85 Smlouvy se zrušuje.

2) Ustanovení čl. 1 odst. 2 výše uvedeného rozhodnutí se zrušuje.

...

7) Pokuty uložené žalobkyním se ruší, s výjimkou pokuty uložené společnosti Finncell a s výjimkou pokut uložených společností Canfor, MacMilan, St Anne a Westar, které se snižují na 20 000 ECU.

...“

10 Dopisem ze dne 24. listopadu 1993 společnost AssiDomän Kraft Products a další, kteří nepodali žalobu na neplatnost proti rozhodnutí o dřevní buničině, navrhli, aby Komise přezkoumala jejich právní situaci ve světle rozsudku ohledně dřevní buničiny, ačkoli nebyli adresáty uvedeného rozsudku, a aby každému z nich vrátila část uhrazených pokut, která přesahuje 20 000 ECU, tj. částku, kterou Soudní dvůr stanovil pro některé žalobkyně z důvodu protiprávních jednání, jejichž zjištění nebylo prohlášeno neplatným. Tvrdili zejména, že pokud jde o body 1 a 2 výroku rozsudku o dřevní buničině, nacházejí se ve stejné situaci jako ostatní výrobci, a že vyvrácení Soudním dvorem zjištění Komise, podle kterého se adresáti rozhodnutí o dřevní buničině vzájemně dohodli na cenách bělené sulfátové dřevní buničiny, jakož i na cenách transakcí, na ně rovněž mělo být použito.

11 Po výměně korespondence, v níž švédské podniky a Komise podrobně popsaly své postoje, pokud jde o možnost rozšíření působnosti rozsudku ohledně dřevní buničiny na adresáty rozhodnutí o dřevní buničině, kteří toto rozhodnutí nenapadli ve stanovené lhůtě, člen Komise pověřený záležitostmi hospodářské soutěže odmítl dopisem ze dne 4. října 1995 vyhovět žádosti podniků o vrácení uhrazených pokut těmito slovy:

„I do not see any possibility to accept your request. Article 3 of the decision imposed a fine on each of the producers on an individual basis. Consequently, in point 7 of the operative part of its judgement, the Court annuled or reduced the fines imposed on each of the undertakings who were applicants before it. In the absence of an application of annulment on behalf of your clients, the Court did not and indeed could not annul the parts of Article 3 imposing a fine on them. It follows that the obligation of the Commission to comply with the judgement of the Court has been fulfilled in its entirety by the Commission reimbursing the fines paid by the successful applicants. As the judgement does not affect the decision with regard to your clients, the Commission was neither obliged nor indeed entitled to reimburse the fines paid by your clients.

As your clients' payment is based on a decision which still stands with regard to them, and which is binding not only on your clients but also on the Commission, your request for reimbursement cannot be granted.'

[Nevidím žádnou možnost, jak vyhovět vaší žádosti. Článkem 3 rozhodnutí byla každému výrobcí uložena pokuta na individuálním základě. Soudní dvůr následně v bodě 7 výroku svého rozhodnutí zrušil nebo snížil pokutu uloženou každému ze žalujících podniků ve věcech, které mu byly předloženy. Vzhledem k tomu, že jménem vašich zákazníků nebyla podána žaloba na neplatnost, Soudní dvůr nezrušil — a ostatně ani nemohl zrušit — části článku 3, jež jim ukládaly pokuty. Komise tudíž zcela dostála své povinnosti vyhovět rozsudku Soudního dvora, když vrátila pokuty uhrazené žalobkyněmi, které měly ve věci úspěch. Vzhledem k tomu, že rozsudek se nedotýká rozhodnutí v rozsahu, v němž se týká vašich zákazníků, Komise neměla povinnost, ba ani oprávnění, vrátit pokuty jimi uhrazené.

Jelikož platba provedená vašimi zákazníky je založena na rozhodnutí, které je, pokud jde o ně, stále platné a které má stále závazný charakter nejen pro ně, ale také pro Komisi, vaší žádosti o vrácení nemůže být vyhověno.)“

12 Návrhem došlým kanceláři Soudu dne 15. prosince 1995 podaly odpůrkyně žalobu na neplatnost proti rozhodnutí Komise ze dne 4. října 1995.

Žaloba před Soudem

13 Odpůrkyně uplatnily jediný žalobní důvod, vycházející z toho, že Komise svým rozhodnutím ponechala bez povšimnutí právní důsledek, které vyplývají z rozsudku ohledně dřevní buničiny.

14 V první části žalobního důvodu uplatňovaly, že Komise porušila zásadu práva Společenství, podle níž se v důsledku zrušujícího rozsudku napadený akt stává neplatným erga omnes a ex tunc.

15 Ve druhé části žalobního důvodu odpůrkyně tvrdily, že Komise porušila čl. 176 odst. 1 Smlouvy o ES (nyní čl. 233 odst. 1 ES), podle kterého „Orgán nebo orgány, jejichž akt byl prohlášen za neplatný nebo jejichž nečinnost byla prohlášena za odporující této smlouvě, jsou povinny přijmout opatření vyplývající z rozsudku Soudního dvora“.

16 Podle odpůrkyně toto ustanovení vyžadovalo, aby Komise přijala opatření nejen, pokud jde o účastníky sporu, ale také pokud jde o ostatní procesní subjekty.

V důsledku toho měla Komise povinnost přezkoumat podobné případy ve světle rozsudku ohledně dřevní buničiny, a zejména odůvodnění tohoto rozsudku. V tomto ohledu se odpůrkyně dovolávaly rozsudku ze dne 26. dubna 1988, Asteris a další v. Komise (97/86, 193/86, 99/86 a 215/86, Recueil, s. 2181).

Napadený rozsudek

17 Soud zamítl první část žalobního důvodu.

18 Nejprve zastával v bodech 56 a 57 názor, že ačkoli je rozhodnutí o dřevní buničině sepsané a zveřejněné ve formě jediného rozhodnutí, musí být analyzováno jako soubor individuálních rozhodnutí konstatujících, pokud jde o každého z adresátů, jedno nebo několik protiprávních jednání, a ukládajících jim případně pokutu, jak to bylo mimo jiné podpořeno zněním jeho výroku, a zejména články 1 a 3.

19 Soud uvedl v bodě 58, že pokud adresát nepodal na základě článku 173 Smlouvy o ES žalobu na neplatnost proti rozhodnutí o dřevní buničině v rozsahu, v němž se ho dotýká, toto rozhodnutí pro něj zůstává platné a závazné v celém rozsahu (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 9. března 1994, TWD Textilwerke Deggendorf, C-188/92, Recueil, s. I-833, bod 13).

20 V bodě 60 napadeného rozsudku dodal, že soud Společenství může v rámci žaloby na neplatnost rozhodovat pouze o předmětu sporu, který mu byl postoupen účastníky řízení, takže takové rozhodnutí, jako je rozhodnutí o dřevní buničině, mohlo být zrušeno, pouze pokud jde o adresáty, kteří podali žalobu k soudu Společenství.

21 Soud tudíž v bodě 61 vykládal body 1 a 2 výroku rozsudku ohledně dřevní buničiny v tom smyslu, že dva první odstavce článku 1 rozhodnutí o dřevní buničině byly zrušeny pouze v tom rozsahu, v němž se týkaly účastníků řízení, kteří měli ve věci úspěch před Soudním dvorem. Měl za to, že tyto závěry byly potvrzeny bodem 7 výroku rozsudku ohledně dřevní buničiny, podle kterého byly zrušeny či sníženy pouze „pokuty uložené žalobkyním“.

22 Naproti tomu Soud přijal druhou část žalobního důvodu.

23 Nejprve měl v bodě 69 za to, že znění článku 176 Smlouvy nevylučuje možnost, že důsledky vyplývající ze zrušujícího rozsudku se mohou vztahovat i na procesní subjekty, které nepodaly žalobu.

24 V tomto ohledu se Soud v bodě 70 opíral o rozsudek ze dne 22. března 1961, Snupat v. Vysoký úřad (42/59 a 49/59, Recueil, s. 99, 159 až 161).

25 Soud měl v bodech 71 a 72 za to, že tato judikatura je použitelná na projednávaný případ vzhledem ke třem okolnostem.

26 Zaprvé individuální rozhodnutí, která byla zrušena Soudním dvorem, a individuální rozhodnutí, proti nimž nebyla podána žaloba, byla přijata po ukončení téhož správního řízení.

27 Zadruhé odpůrkyním byly uloženy pokuty za údajná porušení článku 85 Smlouvy, která byla, pokud jde o ostatní adresáty aktu, kteří podali žalobu na základě článku 173 Smlouvy, vyvrácena rozsudkem ohledně dřevní buničiny.

- 28 Zatřetí individuální rozhodnutí přijatá, pokud jde o odpůrkyně, se zakládala na týchž skutkových zjištěních a týchž hospodářských a právních analýzách, jako individuální rozhodnutí, která byla zrušena rozsudkem ohledně dřevní buničiny.
- 29 Soud měl v bodě 72, ve kterém odkazuje na zásadu legality, za to, že za takových okolností může být od dotčeného orgánu vyžadováno, aby podle článku 176 Smlouvy přezkoumal na základě žádosti podané v přiměřené lhůtě, zda je namístě, aby rovněž přijal opatření, pokud jde o adresáty zrušeného aktu, kteří nepodali žalobu na neplatnost.
- 30 Soud dále uvedl v bodě 73, že je třeba stanovit povinnosti, které vyplývají z rozsudku ohledně dřevní buničiny, a určit, ve světle výše uvedených zásad, v jakém rozsahu tento rozsudek vyžaduje, aby Komise přezkoumala právní situaci švédských adresátů, pokud jde o rozhodnutí o dřevní buničině, a je tudíž třeba provést analýzu výroku a odůvodnění.
- 31 V tomto ohledu připomenul v bodě 74, že Komise byla povinna řídit se nejen výrokem rozsudku, ale také odůvodněními, která tvoří jeho podklad, jelikož tato odůvodnění označila konkrétní ustanovení považované za protiprávní, a uvedla konkrétní důvody protiprávnosti konstatované ve výroku (výše uvedený rozsudek Asteris a další v. Komise, bod 27).
- 32 Po uvedení toho, že ačkoli v případě, že určité dokumenty „mohou sloužit jako podklad umožňující odůvodnit, pokud jde o některé švédské adresáty, všechna zjištění výroku rozhodnutí o dřevní buničině nebo jejich část (viz v tomto ohledu stanovisko generálního advokáta Darmona uvedené v rozsudku ze dne 31. března 1993, body 464 až 476), nic to nemění na tom, že Soudní dvůr prohlásil neplatným hlavní důkaz Komise proti všem adresátům rozhodnutí o dřevní buničině předložený za účelem prokázání existence vzájemné dohody na cenách, a tudíž porušení článku 85 Smlouvy“, Soud v bodě 84 došel k závěru, že v tomto ohledu rozsudek ohledně dřevní buničiny mohl bezpochyby ovlivnit zjištění učiněná, pokud jde o švédské adresáty.
- 33 Soud tudíž zastával v bodě 85 názor, že Komise byla podle článku 176 Smlouvy a zásady řádné správy povinna přezkoumat ve světle odůvodnění rozsudku ohledně dřevní buničiny legalitu rozhodnutí o dřevní buničině, v rozsahu, v němž se týkalo švédských adresátů, a posoudit na základě tohoto přezkumu, zda je namístě přistoupit k vrácení uhrazených pokut.
- 34 Soud krom toho v bodech 86 a 87 zastával názor, že výše uvedený rozsudek TWD Textilwerke Deggendorf nebrání tomuto řešení, vzhledem k tomu, že toto řešení neuděluje odpůrkyním oprávnění obcházet lhůtu pro podání žaloby, a v důsledku toho konečný charakter, který pro ně má rozhodnutí o dřevní buničině. Na rozdíl od výše uvedené věci TWD Textilwerke Deggendorf, ve které se daný podnik snažil dovolat se v rámci řízení o předběžné otázce protiprávnosti rozhodnutí, jež nenapadl ve lhůtě stanovené v článku 173 Smlouvy, předmětem soudního přezkumu v projednávaném případě nebylo původní rozhodnutí, totiž rozhodnutí o dřevní buničině, ale nové rozhodnutí přijaté na základě článku 176 Smlouvy. Žaloba podaná proti tomuto rozhodnutí byla tedy přijatelná.

35 Soud v bodě 92 zastával názor, že pokud by Komise na základě přezkumu rozhodnutí o dřevní buničině, ve světle odůvodnění rozsudku ohledně dřevní buničiny, dospěla k závěru, že určitá zjištění týkající se porušení článku 85 Smlouvy švédskými adresáty byla protiprávní, byla by oprávněna vrátit pokuty uhrazené na základě těchto zjištění. V tomto případě by Komise byla rovněž povinna podle zásady legality a řádné správy, a tak, aby článek 176 Smlouvy nebyl zbaven veškerého užitečného účinku, vrátit tyto pokuty, vzhledem k tomu, že postrádají právní základ.

36 Jelikož rozhodnutí Komise ze dne 4. října 1995 bylo postiženo vadou spočívající v nesprávném právním posouzení, vzhledem k tomu, že z něj vyplývalo, že Komise neměla povinnost, ba ani oprávnění vrátit pokuty uhrazené odpůrkyněmi, Soud jej zrušil.

Kasační opravný prostředek

37 Komise na základě svého kasačního opravného prostředku uplatňuje tři žalobní důvody vycházející z porušení článku 176 Smlouvy, nedodržení článku 173 Smlouvy a článku 189 Smlouvy o ES (nyní článek 249 ES), jakož i ze vzájemného rozporu mezi odůvodněními uvedenými v napadeném rozsudku.

38 Svým prvním žalobním důvodem Komise uplatňuje, že Soud stanovil příliš širokou koncepci opatření nezbytných k provedení rozsudku Soudního dvora ve smyslu článku 176 Smlouvy, tím, že jí uložil povinnost přezkoumat situaci, a vrátit pokuty uhrazené adresáty rozhodnutí, kteří jej nenapadli ve stanovené lhůtě.

39 Jak sám Soud zdůraznil v bodě 56 napadeného rozsudku, takové rozhodnutí, jako je rozhodnutí o dřevní buničině, „ačkoli sepsané a zveřejněné ve formě jediného rozhodnutí, musí být analyzováno jako soubor individuálních rozhodnutí zjišťujících, pokud jde o každého z adresátů, jedno nebo několik protiprávních jednání, a ukládajících jim případně pokutu“. Podle článku 60 napadeného rozsudku takové rozhodnutí „může být zrušeno, pokud jde o adresáty, kteří byli ve svých žalobách před soudem Společenství úspěšní“, a podle bodu 58 zůstává platné a závazné pro adresáty, kteří nepodali žalobu na neplatnost.

40 Z toho nutně vyplývá, že „opatření nezbytná k provedení rozsudku Soudního dvora“ ve smyslu článku 176 Smlouvy spočívají ve vrácení uložených pokut pouze těm adresátům, kteří měli ve věci úspěch před soudem Společenství. Komise není povinna navíc přezkoumávat rozhodnutí, pokud jde o adresáty, kteří nepodali žalobu na neplatnost, neboť tato rozhodnutí nejsou dotčena rozsudkem Soudního dvora.

41 Ostatně každý jiný výklad článku 176 by porušoval zásadu rovnosti, neboť odpůrkyně by v tomto případě mohly požívat nepatřičné výhody v porovnání s podniky, které na rozdíl od nich podstoupily riziko, zejména finanční, tím, že podaly žalobu na neplatnost. Komise v tomto ohledu zdůrazňuje, že „v případě, že by neměly ve věci úspěch, odpůrkyně by těmto podnikům dozajista nenavrhlly uhrazení části jejich nákladů; nyní však, když vyhrály, chtějí požívat výhod, které jsou výsledkem úsilí jiných podniků“.

42 Svým druhým žalobním důvodem Komise vytýká Soudu, že ve dvou ohledech porušil článek 173 Smlouvy, jakož i článek 189 téže Smlouvy.

43 S odkazem na výše uvedený rozsudek TWD Textilwerke Deggendorf připomíná, že rozhodnutí, které nebylo napadeno adresátem ve lhůtě stanovené v článku 173 Smlouvy, se pro něj stává konečným.

44 Napadený rozsudek však umožňuje adresátovi rozhodnutí, které nepříznivě zasahuje do jeho právního postavení, a které nebylo napadeno ve stanovené lhůtě, aby jej po několika letech zpochybnil, v důsledku vydání rozsudku zrušujícího podobné rozhodnutí, které bylo přijato po ukončení společného postupu. Dvuměsíční lhůta stanovená v článku 173 Smlouvy je tedy zbavena své podstaty.

45 Kromě toho napadený rozsudek popírá zásadu, podle níž nikdo nemůže podat žalobu ve prospěch někoho jiného a jež je výslovně uvedena v článku 173 Smlouvy. Tento článek stanoví, že fyzická či právnická osoba může podat žalobu pouze proti rozhodnutím, která jsou jí určena, nebo která se jí přímo a osobně dotýkají.

46 Nakonec napadený rozsudek porušuje článek 189 Smlouvy, jelikož popírá individuální charakter rozhodnutí. Zatímco nařízení má právně závazné účinky, nejen pokud jde o účastníky řízení před Soudním dvorem, ale rovněž o všechny osoby, na které je toto nařízení použitelné, není tomu tak u rozhodnutí, které je individuálním správním aktem. Pokud adresát brojí proti rozhodnutí, které je mu určeno, a je-li toto rozhodnutí následně zrušeno, je dotčeno pouze právní postavení tohoto adresáta.

47 Svým třetím žalobním důvodem Komise uplatňuje, že úvahy uvedené v bodech 55 až 63 napadeného rozsudku jsou v rozporu s úvahami uvedenými v bodech 64 až 95.

48 Podle ní si vzájemně odporuje tvrzení, že rozhodnutí, která ukládají pokuty švédským adresátům nebyla zrušena rozsudkem ohledně dřevní buničiny, takže zůstávají platná a závazná, a tvrzení, že po vyhlášení tohoto rozsudku tato rozhodnutí postrádají právní základ, takže jejich adresátům musí být uhrazené pokuty vráceny.

Závěry Soudního dvora

49 Kasační opravný prostředek v zásadě vznáší otázku, zda v případě, že v rámci společného postupu bylo přijato několik podobných individuálních rozhodnutí, která ukládají pokuty, a v případě, že pouze někteří adresáti proti nim podali žalobu na neplatnost a dosáhli soudního zrušení těchto rozhodnutí, orgán, který je vydal, musí na žádost ostatních adresátů přezkoumat ve světle odůvodnění zrušujícího rozsudku legalitu rozhodnutí, která nebyla napadena, a posoudit na základě tohoto přezkumu, zda je třeba přistoupit k vrácení uhrazených pokut.

50 Nejprve je třeba zdůraznit, že článek 176 Smlouvy, který je jediným ustanovením, jehož se odpůrkyně dovolávají před Soudem, a který tvoří podklad napadeného rozsudku, ukládá orgánu, který vydal zrušený akt, pouze povinnost přijmout opatření nezbytná k provedení zrušujícího rozsudku.

51 Dosah tohoto rozsudku je omezen ve dvou ohledech.

52 Jednak vzhledem k tomu, že soud Společenství nemůže rozhodovat ultra petita (viz rozsudek ze dne 14. prosince 1962, Meroni v. Vysoký úřad, 46/59 a 47/59, Recueil, s. 783, 801, a rozsudek ze dne 28. června 1972, Jamet v. Komise, 37/71, Recueil, s. 483, bod 12), rozsah zrušení, o kterém rozhodne, nesmí překročit rozsah zrušení, jež požadoval žalobce.

- 53 V důsledku výše uvedeného, rozhodne-li se adresát rozhodnutí podat žalobu na neplatnost, soudu Společenství jsou předloženy pouze skutečnosti uvedené v rozhodnutí, které se tohoto adresáta týkají. Naproti tomu skutečnosti, které se týkají ostatních adresátů, nejsou předmětem sporu, který soud Společenství má rozhodnout.
- 54 Kromě toho, ačkoli se absolutní právní moc, kterou má zrušující rozsudek soudu Společenství (viz zejména rozsudek ze dne 21. prosince 1954, Francie v. Vysoký úřad, 1/54, Recueil, s. 7, 34; Itálie v. Vysoký úřad, 2/54, Recueil, s. 73, 104, a rozsudek ze dne 11. února 1955, Assider v Vysoký úřad, 3/54, Recueil, s. 123) vztahuje jak na výrok rozsudku, tak na odůvodnění, na nichž je tento výrok nezbytně založen, nemůže s sebou nést zrušení aktu, který je postižen toutéž protiprávností, který však nebyl postoupen přezkumu soudu Společenství.
- 55 Zohlednění odůvodnění, z nichž vyplývají konkrétní důvody protiprávnosti zjištěné soudem Společenství (viz zejména rozsudek ze dne 12. listopadu 1998, Španělsko v. Komise, C-415/96, Recueil, s. I –6993, bod 31), má za cíl pouze určit konkrétní smysl obsahu výroku. Právní moc odůvodnění zrušujícího rozsudku nemůže být použita na osoby, které nebyly účastníky řízení, a pro něž tedy v rozsudku nemůže být obsaženo žádné rozhodnutí.
- 56 Za těchto podmínek, ačkoli článek 176 Smlouvy ukládá dotyčnému orgánu povinnost, aby předešel tomu, aby každý akt, jenž má nahradit zrušený akt, byl postižený stejnými vadami, jako jsou vady označené ve zrušujícím rozsudku, naopak, a na rozdíl od toho, co rozhodl Soud v bodech 69, 72 a 85, mu toto ustanovení neukládá povinnost, aby na návrh zúčastněných přezkoumal stejná nebo podobná rozhodnutí, která jsou údajně dotčena toutéž vadou, a která jsou určena jiným adresátům, než je žalobce.
- 57 Dále je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury se rozhodnutí, které nebylo adresátem napadeno ve lhůtě stanovené v článku 173 Smlouvy, pro něj stává konečným (viz zejména výše uvedený rozsudek ze dne 17. listopadu 1965, Colloti v. Soudní dvůr, 20/65, Recueil, s. 1045, a TWD Textilwerke Deggendorf, bod 13).
- 58 Na základě této zásady Soud opakovaně rozhodl, že členský stát již není oprávněn při příležitosti žaloby pro nesplnění povinnosti podané Komisí, zpochybnit na základě článku 184 Smlouvy o ES (nyní článek 241 ES) platnost rozhodnutí, které mu bylo určeno na základě čl. 93 odst. 2 téže smlouvy (nyní čl. 88 odst. 2, ES), pokud nechal uplynout lhůtu, ve které mohl podat žalobu na neplatnost (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 12. října 1978, Komise v. Belgie, 156/77, Recueil, s. 1881, bod 20, a rozsudek ze dne 10. června 1993, Komise v. Řecko, C-183/91, Recueil, s. I-3131, bod 10).
- 59 Stejně tak Soudní dvůr rozhodl, že ačkoli účastník řízení může podat žalobu na náhradu škody, aniž by mu jakýkoli text ukládal povinnost domáhat se zrušení protiprávního aktu, který mu způsobil újmu, nemůže tímto způsobem obejít nepřipustnost návrhu na zrušení, jenž se vztahuje na tutéž protiprávnost a jenž směřuje k týmž peněžitým účelům (viz zejména rozsudek ze dne 12. listopadu 1981, Birke v. Komise a Rada, 543/79, Recueil, s. 2669, bod 28; Bruckner v. Komise a Rada, 799/79, Recueil, s. 2697, bod 19, a rozsudek ze dne 26. února 1986, Krohn v. Komise, 175/84, Recueil, s. 753, bod 33).

60 Krom toho Soud ve výše uvedeném rozsudku TWD Textilwerke Deggendorf rozhodl, že článek 173 Smlouvy brání tomu, aby příjemce státní podpory, který byl oprávněn brojit proti rozhodnutí Komise, jež prohlašuje tuto podporu za neoprávněnou a neslučitelnou se společným trhem prostřednictvím žaloby na neplatnost ve lhůtě stanovené v čl. 173 pátém pododstavci Smlouvy, který však této možnosti nevyužil, mohl před vnitrostátním soudem zpochybnit výkon uvedeného rozhodnutí, opíraje se přitom o jeho protiprávnost. Pokud by bylo rozhodnuto v opačném smyslu, znamenalo by to přiznat tomuto příjemci podpory oprávnění obejít konečný charakter, který pro něj má rozhodnutí po uplynutí lhůty pro podání žaloby.

61 Tato judikatura je založena zejména na úvaze, že účelem lhůt pro podání žaloby je zaručit právní jistotu tím, že je zamezeno tomu, aby akty Společenství, jež mají právní účinky, mohly být donekonečna zpochybňovány, jakož i na požadavku řádného výkonu spravedlnosti a hospodárnosti řízení.

62 Nakonec je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury zrušující rozsudek Soudního dvora nebo Soudu může představovat novou skutečnost, umožňující znovuotevření lhůt pro podání žaloby pouze tehdy, pokud jde o účastníky řízení a ostatní osoby přímo dotčené zrušeným aktem (rozsudek ze dne 17. června 1965, Müller v. Rady EHS, ESAE a ESUO, 43/64, Recueil, s. 499, 515; rozsudek ze dne 14. prosince 1965, Pfloeschner v. Komise, 52/64, Recueil, s. 1211, 1219; rozsudek ze dne 21. února 1974, Kortner a další v. Rada, Komise a Parlament, 15/73 až 33/73, 52/73, 53/73, 57/73 až 109/73, 116/73, 117/73, 123/73, 132/73 a 135/73 až 137/73, Recueil, s. 177, bod 38, a rozsudek ze dne 8. března 1988, Brown v. Soudní dvůr, 125/87, Recueil, s. 1619, bod 13).

63 Zásada právní jistoty, která tvoří podklad řešení uvedených v bodech 57 až 62, tedy brání tomu, aby v případě, že v rámci společného postupu bylo přijato několik podobných individuálních rozhodnutí, která ukládají pokuty, a pouze někteří adresáti proti nim podali žalobu na neplatnost a dosáhli soudního zrušení těchto rozhodnutí, orgán, který je vydal, musel na žádost ostatních adresátů přezkoumat ve světle odůvodnění zrušujícího rozsudku legalitu rozhodnutí, která nebyla napadena, a posoudit na základě tohoto přezkumu, zda je namístě přistoupit k vrácení uhrazených pokut.

64 Odpůrkyně jsou však toho názoru, že Soud správně uplatnil zásady vyplývající z výše uvedených rozsudků ze dne 22. března 1961, Snutat v. Vysoký úřad, a Asteris a další v. Komise.

65 Uvedené věci Snutat v. Vysoký úřad a další v. Komise se nicméně týkaly situací, které jsou odlišné od situací, o které se jedná v tomto řízení.

66 Ve výše uvedeném rozsudku ze dne 22. března 1961, Snutat v. Vysoký úřad, se jedná o velmi zvláštní okolnosti, jež přiměly Soudní dvůr, aby podal rozsáhlý výklad ohledně povinností, které přísluší Vysokému úřadu po vydání rozsudku ze dne 17. července 1959, Snutat v. Vysoký úřad (32/58 a 33/58, Recueil, s. 275).

67 Snutat systematicky využila procesních prostředků, kterých měla možnost využít, na rozdíl od odpůrkyně, které nechaly uplynout dvouměsíční lhůtu, stanovenou v čl. 173 pátém pododstavci Smlouvy. Společnost Snutat nejprve požádala o výjimku

z povinnosti odvádět příspěvky do vyrovnávací pokladny, opírajíc se přitom o výjimky, které byly uděleny Vysokým úřadem dvěma dalším výrobcům, a poté podala žalobu na neplatnost proti jeho rozhodnutí o odmítnutí udělení této výjimky. Poté, co Soudní dvůr zamítl tuto žalobu výše uvedeným rozsudkem ze dne 17. července 1959, Snutat v. Vysoký úřad, společnost Snutat požádala Vysoký úřad, aby se zpětným účinkem zrušil výjimky udělené dvěma dalším výrobcům, a následně podala k Soudnímu dvoru novou žalobu, která byla přijata, proti odmítnutí Vysokého úřadu vyhovět této druhé žádosti.

68 Kromě toho výjimky udělené dvěma dalším výrobcům způsobily společnosti Snutat přímou újmu z důvodu zavedeného systému vyrovnání, jelikož snižovaly výrobní náklady těchto dvou výrobců, a zvyšovaly výrobní náklady společnosti Snutat, vzhledem k opětnému přezkoumání jejího příspěvku. Toto však není případ pokut uložených různým adresátům rozhodnutí o dřevní buničině, jelikož zrušení některých z těchto pokut nemá žádný dopad na pokuty, které nebyly napadeny.

69 Podobně se nelze ani účinně dovolávat na základě stanovisek odpůrkyně výše uvedeného rozsudku Asteris a další v. Komise, ve kterém Soudní dvůr rozhodl, že po zrušení na základě předchozího rozsudku zemědělského nařízení použitelného na danou sezónu byl dotyčný orgán povinen zrušit právní předpisy, které již byly přijaty ke dni tohoto posledně uvedeného rozsudku a které během pozdějších kampaní upravovaly ustanovení stejného obsahu, jaký mělo ustanovení, které bylo prohlášeno za protiprávní.

70 Tato věc se týkala zrušení následně po sobě přijatých nařízeních, takže zrušení dříve přijatého nařízení nutně zavazovalo orgán, který jej vydal, k tomu, aby zohlednil během vypracování nařízeních, která následovala po tomto zrušeném nařízení, rozsudek Soudního dvora.

71 Soud se tudíž dopustil nesprávného právního posouzení, tím, že rozhodl, že článek 176 Smlouvy vyžaduje, aby Komise na žádost zúčastněných přezkoumala legalitu rozhodnutí o dřevní buničině, v rozsahu, v němž se jich dotýká, ve světle odůvodnění rozsudku ohledně dřevní buničiny, a aby na základě takového přezkumu posoudila, zda je namíste přistoupit k vrácení uhrazených pokut. Napadený rozsudek tedy musí být zrušen.

72 Podle čl. 54 druhého pododstavce druhé věty statutu ES Soudního dvora může Soudní dvůr v případě zrušení rozhodnutí Soudu vydat konečné rozhodnutí ve věci, pokud to soudní řízení dovoluje. Soudní dvůr má za to, že tak je tomu v projednávaném případě.

K žalobě na neplatnost předložené Soudu a směřující proti rozhodnutí ze dne 4. října 1995

73 Ve svých žalobách na neplatnost odpůrkyně vznesly jediný žalobní důvod, vycházející z toho, že Komise svým rozhodnutím ze dne 4. října 1995 ponechala bez povšimnutí právní následky, které vyplývají z rozsudku ohledně dřevní buničiny.

74 V první části žalobního důvodu uplatňovaly, že Komise porušila zásadu práva Společenství, podle níž se v důsledku zrušujícího rozsudku napadený akt stává neplatným erga omnes a ex tunc.

⁷⁵ Ve druhé části žalobního důvodu odpůrkyně tvrdily, že Komise porušila čl. 176 odst. 1 Smlouvy.

⁷⁶ Vzhledem k tomu, že první část žalobního důvodu je neopodstatněná z důvodů uvedených v bodech 19, 20, 54 a 55 tohoto rozsudku, a druhá část z důvodů uvedených v bodech 50 až 60 tohoto rozsudku, je namísto zamítnout jako neopodstatněnou žalobu na neplatnost podanou dne 15. prosince 1995 k Soudu odpůrkyněmi proti rozhodnutí ze dne 4. října 1995, na základě něhož je zamítnuta jejich žádost o přezkum ve světle rozsudku ohledně dřevní buničiny.

K nákladům řízení:

⁷⁷ Podle čl. 122 odst. 1 jednacího řádu, je-li kasační opravný prostředek opodstatněný a vydává-li Soudní dvůr sám konečné rozhodnutí ve věci, rozhoduje Soudní dvůr i o nákladech řízení. Podle čl. 69 odst. 2, jenž se na základě článku 118 použije na řízení o kasačním opravném prostředku, se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval.

⁷⁸ Vzhledem k tomu, že kasační opravný prostředek je opodstatněný a žaloba podaná odpůrkyněmi neopodstatněná, je třeba rozhodnout, že odpůrkyně ponесou všechny náklady řízení vynaložené před Soudem a Soudním dvorem.

Z těchto důvodů

SOUDNÍ DVŮR

rozhodl takto:

- 1) **Rozsudek Soudu prvního stupně ze dne 10. července 1997, AssiDomän Kraft Products a další v. Komise (T-227/95) se zrušuje.**
- 2) **Žaloba na neplatnost, podaná k Soudu dne 15. prosince 1995 společností AssiDomän Kraft Products AB a dalšími, se zamítá.**
- 3) **AssiDomän Kraft Products AB a další ponесou všechny náklady řízení vynaložené před Soudem a Soudním dvorem.**